Informačný list predmetu

Akademický rok 2026/2027

Vysoká škola	Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Fakulta	FF UCM
Kód predmetu	KSJAL/pbcdDelialep-U/26
Názov predmetu	detská literatúra a interkultúrna edukačná prax
Rozsah	1P + 1S
Počet kreditov	4
Vyučujúci	Mgr. Ľubomír Gábor, PhD., univ. doc. (prednášajúci), PhDr. Marián Kamenčík, PhD., univ. doc. (prednášajúci)

Podmienky na absolvovanie predmetu

Hodnotenie predmetu sa skladá z priebežného hodnotenia študenta počas semestra a skúšky formou písomného testu, ktorá sa realizuje v skúškovom období. V priebežnom hodnotení môže študent získať maximálne 40 % bodov z celkového hodnotenia za predmet, pričom musí získať aspoň 28 % bodov z celkového hodnotenia, aby mohol pristúpiť ku skúške.
Za skúšku môže študent získať maximálne 60 % bodov z celkového hodnotenia za predmet, pričom minimálna akceptovaná úspešnosť študenta v tejto časti hodnotenia je 42 % bodov z celkového hodnotenia predmetu.
Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

Výsledky vzdelávania

1. Vedomosti: Absolvent predmetu získa systematické poznatky o vývine slovenskej literatúry pre deti a mládež v literárnohistorickom, žánrovom a kultúrnom kontexte. Osvojí si charakteristiku ľudových a autorských žánrov detskej literatúry, porozumie ich estetickým, hodnotovým a výchovno-edukačným funkciám. Študent sa oboznámi s kľúčovými autormi a dielami jednotlivých období vývinu detskej literatúry, pričom dôraz sa kladie na ich význam pre formovanie čitateľskej identity dieťaťa v rôznych kultúrnych a jazykových prostrediach. Nadobudne poznanie o špecifikách detskej literatúry v interkultúrnom a multilingválnom prostredí, kde literatúra plní dôležitú socializačnú a identitotvornú funkciu.
2. Zručnosti: Študent bude schopný analyzovať a interpretovať literárne diela pre deti a mládež so zreteľom na vekové, kultúrne a jazykové špecifiká príjemcu; identifikovať hodnotový a edukačný potenciál detskej literatúry; tvorivo a funkčne prenášať literárne texty do vyučovacieho procesu a edukačnej praxe; adaptovať literárne texty pre potreby interkultúrneho vzdelávania, práce s minoritnými skupinami a krajanskými komunitami.
3. Profesijné kompetencie: Absolvent predmetu nadobudne odbornú spôsobilosť využívať detskú literatúru ako nástroj edukačnej, výchovnej a kultúrnej práce, najmä v pedagogickej praxi učiteľa a pedagogického asistenta; v komunitných a krajanských vzdelávacích aktivitách; v kultúrno-osvetovej a redakčnej činnosti; pri tvorbe edukačných a voľnočasových programov pre deti a mládež v multikultúrnom prostredí.
4. Prenositeľné kompetencie: Študent si rozvinie všeobecný kultúrny a literárny rozhľad; schopnosť

empatickej a kultúrne citlivej komunikácie; tvorivé a flexibilné myslenie; schopnosť aplikovať odborné poznatky v rôznych edukačných kontextoch; metakognitívne a kritické myslenie v práci s literárnym textom.

Stručná osnova predmetu

Stručná osnova predmetu:
1. Formovanie literatúry pre deti a mládež
Základné pojmy, funkcie a špecifiká detskej literatúry. Literatúra pre deti ako edukačný a kultúrny fenomén. Ústna ľudová slovesnosť – charakteristika, žánre a jej význam v interkultúrnom prenose hodnôt.
2. Ľudová rozprávka v edukačnom a interkultúrnom kontexte
Charakteristika, klasifikácia a morfológia ľudovej rozprávky. Rozprávka ako univerzálny kultúrny model a jej využitie v pedagogickej praxi.
3. Utilitárno-didaktické obdobie vývinu detskej literatúry
Výchovné a moralizačné tendencie, didaktická funkcia textu a ich význam pre historické formovanie detského čitateľa.
4. Zakladateľky modernej veršovanej tvorby pre deti
Ľudmila Podjavorinská a Mária Rázusová-Martáková – poetika, hodnoty a edukačný potenciál ich tvorby.
5. Próza 30. rokov 20. storočia
Typológia a hlavní predstavitelia. Jozef Cíger Hronský – optimisticko-iluzívny prúd. Ľudo Ondrejov – mýtus, príroda a imaginácia v detskom svete.
6. Sociálno-kritické a sociálno-psychologické prúdy
Fraňo Kráľ a Ján Bodenek – literatúra ako nástroj sociálnej empatie a hodnotovej výchovy.
7. Prozaická tvorba Martina Rázusa a Martina Hranka
Náboženské, etické a existenciálne témy v literatúre pre deti a mládež.
8. Literatúra pre deti a mládež v povojnovom období (1945 – 1950)
Doznievanie predchádzajúcich poetík, ideologizácia literatúry, schematizmus a jeho dôsledky pre kvalitu tvorby.
9. 60. roky – zlatý vek slovenskej detskej literatúry
Generácia detského aspektu. Poetická a tematická obnova, nové pohľady na detského čitateľa (Feldek, Válek, Jarunková, Ďuríčková a i.).
10. 70. a 80. roky – žánrová a tematická pluralita
Rozvoj prózy, poézie a dramatickej tvorby pre deti a mládež. Literatúra ako priestor hry, fantázie a hodnotového dialógu.
11. 90. roky a literatúra po roku 1989
Premeny poetík, nové témy a otvorenie literárneho priestoru. Literatúra pre deti v kontexte slobody, identity a plurality.
12. Súčasná literatúra pre deti a mládež a jej interkultúrny potenciál
Žánrové podoby, autorská rozprávka, dievčenský román, literatúra faktu, historická a životopisná próza. Literárna veda o detskej literatúre a jej využitie v edukačnej a komunitnej praxi.

Druh, rozsah, metódy a pracovná záťaž študenta

Typ predmetu (P, PV, V): P
Odporúčaný rozsah výučby (v hodinách): 1 hodina prednášok a 1 hodina seminárov týždenne Metóda štúdia: prezenčná
Forma štúdia: denná

Odporúčaná literatúra

SLIACKY, O. a kol. 2005. Slovník slovenských spisovateľov pre deti a mládež. Bratislava: LIC, 432 s. ISBN 80-88878-97-7.

SLIACKY, O. 2008. Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež do roku 1960. Bratislava: LIC, 272 s. ISBN 978-80-98222-32-2.
STANISLAVOVÁ, Z. a kol. 2010. Dejiny slovenskej literatúry pre deti a mládež po roku 1960. Bratislava: LIC, 318 s. ISBN 978-80-8119-026-1.
časopisy Bibiana a Zlatý máj

Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu

slovenský

Poznámky

časová záťaž študenta: 120 hodín, z toho:
Prezenčné / Kombinované štúdium (P, S, C): 24 hodín
samoštúdium: 96 hodín